

onemu, kar je po mojih mislih namerjal gospod predgovornik.

Po tej stranski opazki morem preiti k proračunu samemu, glede katerega z ozirom na dosedanje govornike nimam ničesa več dostaviti, razven malenkostij, katere bodo pa gotovo tudi temeljito zavrnilo poznejšji govorniki, ki so „pro“ vpisani.

Gotovo je vesel vspeh, da moremo letos pri proračunu zaznamovati preostatek skoraj treh milijonov. Preverjen sem, da gospodje z leve, od opozicije, to ravno tako živahno pozdravljajo v svojih srcih, kakor večina visoke zbornice, kajti skušnja nas uči, da se v nadrobni razpravi — tudi v glavni debati se je že zgodilo — stavi jako mnogo predlogov s strani opozicije, in morda več nego z desnice, v tem zmislu, kako naj se porabi srečno doseženi preostatek. (Prav res! na desnici.) Jaz za svojo osebo se ne bom spuščal v nadrobnosti velikega proračuna.

Omenjati hočem le enega vprašanja, ki se tiče finančnega ministerstva, ker je ravno sedaj postalo pereče. To je zadeva o hišnih davkih, h kateri bom izrazil svoje mnenje.

Splošno je znano in gospod finančni minister tega tudi ni nikdar tajil, da najbolj tlači avstrijske davkoplačevalce ravno hišni davek. Tudi je res, da je obljubil finančni minister dovoliti olajšave pri neposrednih davkih, kakor hitro se bo potrdil davek od špirta ter pokazal svoj vspeh.

Radikalna olajšava pri hišnem davku je sicer res težavna, ker postanejo posledice vsakega znižanja pri davčnem merilu naenkrat velikanske, in ako se na vse strani enakomerno ne zmanjša davčno merilo, sledi iz tega enostransko protežiranje ene same vrste davkoplačevalcev (Prav res! na desni). Predlagalo se je na primer pri razgovoru o davku od poslopij v ožjem krogu, naj se pri poslopijih seznamka A v večjih mestih s poslopiji 26 $\frac{2}{3}$ odstotka in z odbitkom 15 odstotkov za vzdrževanje ta slednji zviša na 20 odstotkov, in finančni vspeh se je takoj pokazal v relativno jako velikem znesku, v primanjšku blizu 1,700.000 gld. (Čujte! na desni.)

Pomoč pa, olajšanje, ki bi se s tem dalo hišnim posestnikom v velikih mestih, bilo bi vendar jako majhno. Stališče na katerem stojim jaz za svojo osebo glede hišnega davka, je nastopno: So nekatere krivičnosti, katere ima ta davek na sebi, velike trdosrčnosti, katere olajšavati bi se po mojem mnenji moglo takoj pričeti, in je na eni strani to, da se izpusti zadnji alineja § 5., s katerim se kot minim davka pri poslopijih, ki se deloma ali popolnoma dajejo v najem, določuje dotični razred hišno-razrednega davka.

Primanjšek, ako se to sklene, menda ne bo posebno velik, odstranjena pa bi bila vendar ena trdosrčnost, ki se je vzprejela v postavo gotovo zoper voljo onih, ki so zanjo glasovali.

Drugič leže v naravi stvari, da se mora tudi pri hišnem davku odpisati davek v vseh onih slučajih, v

katerih posestnik dotičnih poslopij nima od njih ali koristi ali pa sploh ne najemninskih dohodkov. Tu se morajo tedaj na eni strani v pošttev jemati vsa prazna stanovanja, ako to traja določeno najmanjšo dobo, na primer do pol leta; ravno tako pri hišno-razrednih davkih, kakor je to že itak postavno določeno pri hišno-najemninskem davku. Dalje naj se odstrani jako velika trdosrčnost, katero je posebno pospešila nova eksekucijska novela, namreč ta, da je vslei nje postala hišnega gospodarja dosedaj postavno veljavna zastavna pravica na invecta in illata vprašavne vrednosti. Dostikrat se pripeti hišnim posestnikom, da morajo plačevati davke od najemščin, katerih ne morejo iztirjati.

Naši dopisi.

Iz *Železnikov*, 7. marcija. (*Raznoterosti*.) Pustni dan, zlasti pa pustni večer spada med tiste redke čase v letu in sploh v človeškem življenji, ko si navadno vsakdo, bodi si še tako premožen, ali pa največji trpin in siromak, ako je le zdrav, privošči v svoji hrani kaj boljšega, odloži za ene ure težave in britkosti življenja, ter prepusti se nekaljenemu veselju, odpočitku in brezskrbnosti. A za naš trg bil postal ta večer letos kmalu nesreče in osode poln, in le zopet moramo hvaležno zaklicati: tavženkrat bodita zahvaljena Bog in sv. Florijan, da smo bili obvarovani nesreče pogo-rišča. Ravno na istem hlevu blagorodnega gosp. L. G. in prav na istem mestu, kakor na večer 23. jan. (gl. „Nov.“ list 5.) pričelo je tudi pustni večer proti 9. uri v slami goreti. Kakor je bilo v imenovanem dopisu omenjeno, mislil je po okolšinah vsakdo, da nastala je bila pogorišna nevarnost po nerodnosti škopo-rezeca. Mož se je sicer branil na vse kriplje, pa nihče mu ni verjel; pustni večer pa ga je opravičil, ker pokazalo se je očitvidno, da moralo je tudi takrat le po hudobneževi roki zažgano biti. Pač črno in hudobno dušo mora imeti taki malopridnež, ki na taki zločin poskuša spraviti ljudi v strašansko nevarnost, nesrečo in škodo. K največji sreči, in bi djali: prav po čudežni poti se je tudi na pustni večer zapazila nevarnost še o pravem, pa skrajnem času, in vdušila se. Pregovor sicer pravi, da „v tretje gre rado“, pa je tudi znana prislovica, da „nič ni tako skrito, da bi ne bilo enkrat očito.“ Bog naj da, da bi se zvedel pravi hudobnež in storil se za kako leto neškodljiv. —

Mrzla sapa in dan v praznik sv. Petra-stola se pri nas trdno držita do zdaj svoje prislovične pravice, da tako ostane skoz 40 dni, in prav malo podobe je za to, da bi bil že blizo sv. Gregor, ki je, kakor pravijo: prvi pomladanski dan, na katerega ptički obhajajo, kakor tukaj ljudje šaljivo trdijo, svojo „ohcet“. Veselo žvrgolenje podnebnih krilatcev zlasti o jutrih, pa daje vkljub občutnega mraza vendar soditi, da se v resnici že eden družega vabijo v „svate“.

Zimsko vreme je bilo letos tu in v okolici toliko stanovitno, da so ljudje lahko vse privozili, če so imeli tudi še tako dalječ in visoko v gorah. Oglja, lubja, železničnih „švelarjev“, zlasti pa hlodov (žagovcev) viditi je od sile veliko. Ako komu: žagarjem je zagotovljeno skoz celo leto delo in zaslužek, če le vode manjkalo ne bo. Za danes naj toliko zadostuje! Bog!

L.

Iz Ljubljane. — Državni zbor. Minulo soboto dognana je bila razprava o dispozicijskem zakladu, to je o onih 50.000 gld., kateri se vladi davajo na razpolaganje v politične namene tako rekoč na zveste roke. Ta primeroma mala svota namenjena je poglavito za poluradne liste. Kdor se pa briga nekoliko za te liste, prepriča se lahko, da se v njih redno nahaja pisava opoziciji laskova, k večjem, da se ji nekoliko nagaja, po državnozborski večini pa se skoraj brez izjeme udriha brezozirno in to enako po celoti, kakor po posameznih njenih členih. Tudi po vladi dregnejo na videz te vrste listi tu in tam, toda v obče branijo jo zvesto. Glasovanje o tej točki državnega proračuna je toraj dejansko pravo merilo zaupanja do vlade v zbornici. In res zbobnali so levičarji skupaj vse svoje privržence, glasovat prišli so zoper vlado tudi pristaši kluba Coroninijevega, ki sicer plavajo dostikrat med strankama, proti glasovali so Mladočehi in pa veliki tirolski politik Zallinger. Na desnici pogrešalo se je več Tirolcev, Dalmatinov je že navadno malo navzočnih, tudi nemško-konservativnih pristašev Lichtenstein-ovega kluba pogrešalo se je mnogo, mnogo tudi Čehov in Galicijanov, tako da je bil izid glasovanja, katero se je vršilo imenoma po vsem negotov, sme se reči prav slučajen. In res ta predlog budgetnega odseka sprejet je bil z všteti glasovi 4 ministrov, s pičlo večino 9 glasov. Dr. Herbst prežal je na glasovanje z izredno pozornostjo in že se je pripravljal na poskakvanje in ploskanje, ko pa je čul večino 9 glasov obrnil se je stran nevoljen, kakor star maček, ako se mu zmuzne miška, po kateri so se mu že sline cedile.

— Iz profesor Šuklje-vega govora, katerega prijaviti še ni bilo mogoče, omenjamo dveh s posebno spretnostjo izpeljanih točk: prva je to v malih potezah živo risana zgodovinska podoba o koroških Slovencih, druga pa nekako šaljivo-kritična opazka o načinu govorenja brambovskega ministra grofa Welsersheimba. Druga opazka govornikova ima približno sledečo vsebino: Že v duhu vidim pred saboj brambovskega ministra, ki se bode obračal na domoljubnost poslancev in ki bode grozil, ako bi se drznil kaj proti ziniti kak hud demagog, kakor na priliko moj dragi prijatelj Pfeifer, da bi kamenje vsega našega alpiškega gorovja ne zadostovalo, primerno kaznovati tako hudodelstvo.

— † Karol Deschmann umrl je minuli ponedeljek dne 11. marca ob 1. uri popoldne po dalji bolezni, o kateri smo uže v zadnjih „Novicah“ poročali da ji človeška učenost ni več kos. — Pokojni rodil se je v

Idriji dne 3. januarja l. 1821. Oče njegov bil je c. kr. sodnijski aktuar. Gimnazijo odpravil je Deschmann v Solnogradu in v Ljubljani potem hotel se je obrniti k zdravništvu, kjer je pa ostal samo dva meseca, potem je obolel in svetovalo se mu je poprijeti se rajši pravnika. Kot doktorand vrnil se je l. 1849. nazaj v Ljubljano ter je bil l. 1851. in 1852. suplent na tej gimnaziji, po Freyerjevem premeščenju, postal je muzealni kustos in do vštetega leta 1861. bil je zvest sodelovalec dr. Bleiweisov, Tomanov in drugih. Leta 1861. izvoljen je bil v deželni in državni zbor ter je na Dunaj dospel pod slovensko narodno zastavo. Tam presukal se je in poslušalci iz državnega zbora spominjajo se še živo prizora, ko je Deschmann napadel Tomana po živahnem govoru s slovenskim programom. Od tedaj tekočih 28 let bil je Deschmann najbolj ognjevit nasprotovalec slovenskemu narodnemu razvoju in to enako v političnih zastopih in pa v časništvu. To delovanje doleslo mu je častno občanstvo Kočevskega mesta in Trziča. Leta 1871. do 1873. bil je Deschmann župan Ljubljanski in ga je po tem zadela čast odlikovanja z redom železne krone III. vrste. Leto 1879. zadelo je Deschmanna in njegovo stranko že hudo, ker zgubili so vso prejšnjo zaslombo, izvirajočo iz pritiska uradov in vlade. Celo onemogla pa je ona stranka v deželi Kranjski po izidu deželnozborskih volitev leta 1883. Tu se je volilo po vsem prosto in kje je zmagala tako imenovana kranjsko nemška stranka? Edino le v velikem posestvu in pa v Kočevskem mestu. Po teh volitvah vidila se je Deschmannu na obrazu obupnost, ki izvira iz prepričanja, da je bil zavržen protinaraven trud političnega delovanja njegovega. Celo med svojimi somišljeniki čutil se je Deschmann osamljenega, lastni pristaši niso več pritrkavali kadar je on zvonil, nasprotna mu narodna stranka pa se že od one dobe ni mnogo brigala za njegove, po obliki sicer vedno zanimive govornice, odkar pokojni dr. Zarnik ni več z uničevalno svojo šaljivostjo govorom Deschmannovim dodajal soli zanimivosti. Zadnja leta sta si k večjem tu in tam še s poslancem Detelo rekala kakšno osoljeno. Ako pa sedaj pri smrti Deschmannovi sklepamo konečni račun njegovega delovanja, je težko razsoditi, je li nagajanje njegovo več škodovalo ali več koristilo duševnemu razvoju slovenskega naroda. Zasluge Deschmannove pri deželnem muzeji priznava mu rad pristaš in nasprotnik in tako tudi mi kličemo na njegovem grobu: Naj v miru počiva!

— Slovensko društvo, novo osnovajoče se politično društvo, imelo se je osnovati z volitvijo predsedništva minulo nedeljo — pa to se ni posrečilo, — ako ravno je bilo navzočih krog 100 vpisanih društvenih členov. Nam se zdi razumljivo, da je prišlo tako. Za osnovo takega društva je izrekoma na slučaj, ko bi se hotlo pečati s predstoječimi deželnozborskimi volitvami sedaj čas najneugodnejši. Zakaj? Zato, ker je en list, brez opravičenega povoda napadel naše duhovništvo in skušal zasejati v naš narod nasprotje glede vprašanja verske šole še pred, ko je mogoče komu prav presoditi,

kaj bode pomen tej besedi. — In glede vodstva deželno-zborskih volitev se ne sme nikdar prezreti, da si kandidate izberajo volilci sami. Deželni volilni odbor potrebuje toraj v prvi vrsti zaupanja volilcev in dalje mora biti nepristransk posredovalec za volilce.

Taki nalogi po našem mnenju ne more ustrezati novo rojeno, volilcem nepoznano društvo. Zadnjih vsaj 14 let imel je vodstvo vsakih novih volitev v rokah klub narodnih poslancev, toraj skupina mož, katerim je naš narod že skazal svoje zaupanje, in kateri so si to zaupanje vsaj večinoma tudi znali ohraniti. Mi sodimo da je tako po vsem naravno postopanje opravičeno tudi za bodočnost. Novim močem bode prostora dosti, ako jih doleti zaupanje, osnova novega društva za volitve pa bi bil gotovo začetek razdvojenja in tega nam ni treba, za nasprotnike naše pa ne delamo.

— Glede zapuščine Deschmannove čujemo, da je pustil oporoko, da je zapustil tudi deželnemu muzeju, izrekoma zbirko knjig, rokopisov in pa rastlin. Nadrobности bodo razglašene še le jutri z razglasenjem oporoke in splošnjem zaznamovanjem zapuščine.

— Govor poslanca dr. Ferjančič-a, govorenj minuli ponedeljek v državnem zboru temeljito razpravlja politično in šolsko uradovanje na Koroškem, južnem Štajerskem in na Primorskem. Tesno tiskan govor v stenografičnih zapisnikih obsega 13 strani.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Ves teden nadaljuje se budgetna razprava. Izmed levičarjev govoril je v nadrobni razpravi med drugimi protisemit Türk, zelo jezičen človek, ki ve govoriti o vsem, pa je tudi govorjenje po tem. Eno pomenljivo lastnost pa ima in ta je, da izdava skrivne misli in namene svojih pristašev. Govorilo je to človeče o „Hotel Avstrija“, v katerem se ubogim Nemcem baje godi tako slabo, da si iščejo že drugega hotela „Prusija“. Pri dispozicijskem zakladu govoril je po svoji navadi dolgočasno gornjeavstrijski Schaup. Minister Taaffe odgovarjal je nekoliko, pa bolj šaljivo, kot resno. V ponedeljek prišlo je že na vrsto ministerstvo notranjih zadev. Tu oglašil se je kot prvi protigovornik po dolgim molčanju, zopet veliki tevton Knotz, ki je po vladi udrihal z velikonemškim cepcem.

Potem pride k besedi naš poslanec dr. Ferjančič, ki je z veliko zgovernostjo šibal politično upravo na Koroškem, Štajerskem in Primorskem izrekoma v kolikor imajo šolstvo v rokah načelniki deželnih c. kr. političnih uradov. Zatožbe Ferjančičeve obrnjene zoper načela za-

stopana po gospodih Schmid, Kübek in Pretis bile so podprte s slučaji dokazanimi iz aktov.

Takoj po Ferjančiču oglašil se je minister Taaffe, ki Ferjančiča večinoma še poslušal ni ter je potem odgovarjal na to in ono, resno in šaljivo, tako da bi bil njegov govor potreboval bolj stroge omejitve.

Kedaj bode konec nadrobne razprave, za katero je vpisanih 1528 govornikov, to Bog vedi.

Ogerska. — Državni zbor še vedno tiči pri §§ 24. 25. vojnega zakona. Zadnje dni odlikoval se je izmed opozicije posebno poslanec Etvös, ki je o cesarski hiši, o izgoji princov, o imenovnikih ogerskih vojaških polkov govoril tako, da je lahko umljivo, ako bi se cesarju gnjusilo bivanje v sredini madjarorszag-a. Posebno strupeni bili so pa še napadi Etvös-ovi na ministra Tiszo, o katerem trdijo poročila ogerskih listov, da ga je bilo, ako ravno je prišel že k koncu Etvös-ovega govora, redko kedaj videti tako razburjenega kakor pri tej priliki.

Srbska. — Pred tednom se še ni moglo misliti, kar se je med tem zgodilo, da se je kralj Milan odpovedal vladanju in prestolu Srbske svojemu dvanaestletnemu sinu Aleksandru na korist. Postavil je za čas njegove maloletnosti, toraj za skoraj 6 let, vladarstvo z dosedanjim ministrom Krističom na čelu. Vsa Europa bila je iznenadena od tega koraka še komaj 35 letnega kralja. Do sedaj znal je Kristič ohraniti mir, kako bode vplivala prememba vladarstva na unanje razmere Srbske, je sedaj težko presoditi, misli pa se, da postanejo razmere z Rusko bolj prijazne.

Turška. — Vlada je naznanila ruskemu poslaniku, da bode ostanak Rusko vojne odškodnine z 2,400,000 gl. poplačala proti 27. marcu. Toraj tudi Ruski prav hodi, da je nemški profesor Gneist, gališkega žida obsodil Turški plačati v veliki denarni pravdi primeroma visoko odškodnino.

Žitna cena

v Ljubljani 9. marcija 1889.

Hektoliter: pšenice domače 5 gold. 34 kr. — banaške 6 gold. 80 kr. — turšice 5 gold. 30 kr. — soršice 5 gold. 80 kr. — rži 4 gold. 50 kr. — ječmena 4 gold. 33 kr. — ovsa 3 gold. — kr. — ajde 4 gold. 33 kr. — ovsa 2 gold. 44 kr. — Krompir 2 gold. 41 kr. 100 kilogramov.

V Kranji 11. marcija.

Hektoliter: Pšenica 6 gold. 18 kr. — Rž 4 gold. 55 kr. — Oves 2 gold. 60 kr. — Turšica 4 gold. 54 kr. — Ječmen 1 gold. 22 kr. — Ajda 4 gold. 22 kr. — Slama 100 kilogr. 1 gold. 60 kr. — Seno 2 gold. — kr. — Špeh 1 kilogr. 44 kr.